

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PEDRA CRUZ VILLALÓNA
přednesené dne 18. července 2013¹

Věc C-218/12

**Lokman Emrek
proti
Vladu Sabranovicovi**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landgericht Saarbrücken (Německo)]

„Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Příslušnost v občanských a obchodních věcech — Nařízení č. 44/2001 — Spotřebitelské smlouvy — Článek 15 odst. 1 písm. c) — Činnost zaměřená na jiný členský stát — Nutnost existence příčinné souvislosti s činností prodejce zaměřenou na členský stát spotřebitele — Kvalifikovaná indicie — Souměstí“

1. Článek 15 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech² nadále i po rozsudcích vydaných nejprve ve věci Pammer a Hotel Alpenhof³ a poté ve věci Mühlleitner⁴ vzbuzuje pochybnosti o svém výkladu. Soudní dvůr je konkrétně znovu tázán na rozsah požadavku spočívajícího v tom, že prodejce musí *zaměřovat* svou činnost na stát bydliště spotřebitele, aby byla založena zvláštní příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv. V tomto případě chce Landgericht Saarbrücken vědět, zda uvedený hraniční určovatel vyžaduje, jako *dodatečný a nepsaný požadavek*, existenci příčinné souvislosti mezi činností „zaměřenou“ na stát bydliště spotřebitele a rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu.

2. Landgericht Saarbrücken se rovněž táže, zda čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 vyžaduje, aby spotřebitelská smlouva byla uzavřena na dálku. Tato otázka však byla vyřešena několik měsíců po položení této předběžné otázky, konkrétně v rozsudku vydaném ve věci Mühlleitner. Budu se tedy zabývat výlučně otázkou týkající se příčinné souvislosti.

I – Právní rámec

3. Článek 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 upravuje zvláštní příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv, podle níž se při splnění následujících podmínek neuplatní obecná příslušnost podle bydliště žalovaného:

„1. Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5,

¹ — Původní jazyk: španělština.

² — Nařízení Rady (ES) ze dne 22. prosince 2000 (Úř. věst. L 12 ze dne 16.1.2001).

³ — Rozsudek ze dne 7. prosince 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, Sb. rozh. s. I-12527).

⁴ — Rozsudek ze dne 6. září 2012, Mühlleitner (C-190/11).

[...]

- c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.

[...]“

II – Skutkové okolnosti a řízení před vnitrostátními soudy

4. Vlado Sabranovic, žalovaný v původním řízení, provozuje v obci Spicheren (Francie) prodejnu ojetých vozidel pod obchodním jménem „Vlado Automobiles Import-Export“. Jak vyplývá ze spisu, v době skutkových okolností, které vedly k tomuto sporu, využíval V. Sabranovic internetovou stránku, která uváděla adresu jeho provozovny včetně kontaktních telefonních čísel na pevnou linku, fax i mobilní telefon. U všech čísel byla uvedena mezinárodní předvolba pro Francii, s výjimkou německého mobilního telefonního čísla, u něhož byla uvedena mezinárodní předvolba pro Německo.

5. Lokman Emrek, žalobce v původním řízení, měl v době skutkových okolností bydliště v Saarbrückenu (Německo). Dne 13. září 2010 uzavřel s V. Sabranovicem smlouvu o koupi ojetého vozidla a za tím účelem se dostavil do provozovny žalovaného, přičemž o její existenci se údajně dozvěděl nikoliv prostřednictvím uvedené internetové stránky, ale od známého.

6. Později podal L. Emrek proti V. Sabranovicovi k Amtsgericht Saarbrücken žalobu, kterou uplatňoval nároky ze záruky obsažené ve smlouvě o koupi vozidla. Uvedený soud prohlásil žalobu za nepřípustnou pro chybějící mezinárodní soudní příslušnost, jelikož měl za to, že V. Sabranovic nezaměřoval svou profesionální činnost ve smyslu čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 na stát bydliště spotřebitele, tedy na Německo.

7. Rozhodnutí Amtsgericht Saarbrücken bylo napadeno oprávněným prostředkem u Landgericht Saarbrücken, který přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku.

III – Předběžná otázka a řízení před Soudním dvorem

8. Dne 10. května 2012 došla kanceláři Soudního dvora žádost Landgericht Saarbrücken o rozhodnutí o předběžné otázce s následujícími otázkami:

„1. Vyžaduje čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 v případech, kdy internetová prezentace podnikatele splňuje znak zaměření, jako další nepsaný znak to, že spotřebitel byl prostřednictvím internetové stránky provozované podnikatelem motivován k uzavření smlouvy, tedy že mezi internetovou prezentací a uzavřením smlouvy je příčinná souvislost?

2. V případě, že je nutná příčinná souvislost mezi znakem zaměření a uzavřením smlouvy, vyžaduje kromě toho čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, aby byla smlouva uzavřena na dálku?“

9. Písemné vyjádření předložili účastníci původního řízení, vlády Francouzské republiky, Belgického království a Lucemburského velkovévodství, jakož i Evropská komise.

10. Na jednání, konaném dne 25. dubna 2013, přednesli stanoviska zástupce L. Emreka, zmocněnci Belgického království a Lucemburského velkovévodství, jakož i zmocněnec Evropské komise.

IV – Úvodní poznámka k předmětu tohoto řízení o předběžné otázce

11. Landgericht Saarbrücken se Soudního dvora táže, zda čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 stanoví dvě nepsané podmínky toho, aby byla založena zvláštní příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv podle tohoto ustanovení. První podmínka se týká příčinné souvislosti mezi činností prodejce „zaměřenou“ na stát spotřebitele a rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu. Druhá podmínka spočívá v následném požadavku, aby smlouva byla uzavřena na dálku.

12. Jestliže otázkou týkající se první podmínky (příčinná souvislost) se Soudní dvůr dosud nezabýval, druhou (smlouva na dálku) již ano. Dne 6. září 2012, tedy ani ne čtyři měsíce po předložení projednávané předběžné otázky, se Soudní dvůr v rozsudku vydaném ve věci Mühlleitner výslovně vyjádřil k podmínce, aby smlouva byla uzavřena na dálku. Při této příležitosti Soudní dvůr potvrdil směr judikatury, který lze považovat za implicitně obsažený v rozsudku Pammer a Alpenhof, konstatoval, že uzavření smlouvy na dálku pouze „ukazuje na spojitost smlouvy“ s profesionální nebo podnikatelskou činností prodejce nebo poskytovatele služby zaměřenou na stát bydliště spotřebitele⁵, a dospěl k závěru, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 musí být vykládán „tak, že nevyžaduje, aby smlouva mezi spotřebitelem a podnikatelem byla uzavřena na dálku“⁶.

13. Jednoznačnost, s jakou se Soudní dvůr vyjádřil ve věci Mühlleitner, spolu s okolností, že uvedená předběžná otázka byla zaměřena především na žádost o objasnění rozsudku Pammer a Alpenhof ohledně podmínky uzavření smlouvy na dálku, je více než dostatečným důvodem pro to, aby se Soudní dvůr v tomto řízení omezil na přezkum jediné nové otázky položené Landgericht Saarbrücken: požadavku, aby činnost zaměřená na stát bydliště spotřebitele měla příčinnou souvislost s rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu.

V – Analýza

14. V souvislosti s první otázkou, tedy zda spotřebitel musí být „motivován“ tak, aby mezi podnikatelskou činností a rozhodnutím uzavřít smlouvu byla příčinná souvislost, zastávají účastníci původního řízení, jakož i vlády zúčastněných států a Evropská komise protichůdná stanoviska.

15. Na jedné straně V. Sabranovic a belgická a lucemburská vláda zastávají názor, že německé soudy nejsou v tomto případě příslušné, jelikož podmínka příčinné souvislosti, kterou je třeba považovat za inherentní článku 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, nebyla splněna. Tito tři zúčastnění mají v podstatě za to, že neexistence takové podmínky by vyvrátila obecné pravidlo příslušnosti na základě bydliště žalovaného a znamenala by pro prodejce a poskytovatele služeb nepřiměřenou zátěž, jelikož by mohli být žalováni v kterémkoliv státě Evropské unie pouze na základě skutečnosti, že mají internetovou stránku a uzavřou smlouvu se spotřebitelem s bydlištěm v jiném členském státě. Belgická a lucemburská vláda obzvláště zdůrazňují dopad výkladu nepřiměřeně příznivého pro spotřebitele na malé a střední podniky v těchto členských státech, které jsou značně dotčeny přeshraničním obchodem.

16. Na druhé straně L. Emrek, podporovaný francouzskou vládou a Evropskou komisí, existenci takové podmínky popírá a hájí příslušnost německých soudů. Na podporu svého stanoviska se dovolávají orientačních kritérií vytyčených v rozsudku Pammer a Alpenhof za účelem nasměrování soudu při rozhodování, zda činnost byla zaměřena na členský stát bydliště spotřebitele. Jak v uvedeném rozsudku, tak v rozsudku Mühlleitner Soudní dvůr zdůraznil význam těchto faktorů coby „indicií“ ukazujících na to, že činnost byla zaměřena na stát spotřebitele, ale rozhodně nikoli jako podmínek, které musí být nevyhnutelně splněny. Tento výklad je podepřen účelem článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001, jakož i přípravnými pracemi k tomuto nařízení.

5 — Výše uvedený rozsudek Mühlleitner, bod 44.

6 — Tamtéž, bod 45.

17. Zaměřím-li se nyní na dosavadní judikaturu v této oblasti, je třeba především zdůraznit, že Soudní dvůr jak ve svém rozsudku ve věci Pammer a Alpenhof, tak v rozsudku vydaném ve věci Mühlleitner potvrdil, že výraz „činnost zaměřená“ na členský stát bydliště spotřebitele má autonomní povahu a jako podmínka doplňuje ostatní požadavky obsažené v čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001⁷. Na základě analýzy celého ustanovení, ale i s ohledem na jeho předchozí znění i na přípravné práce Soudní dvůr konstatoval, že jediným chováním relevantním pro účely založení zvláštní příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv je chování prodejce nebo poskytovatele zboží nebo služby⁸. Jednání spotřebitele, které bylo zohledňováno podle bývalého znění již zrušeného článku 13 Bruselské úmluvy, zcela ustoupilo chování prodejce nebo poskytovatele služby⁹.

18. Soudní dvůr rovněž vyloučil kritérium výkladu založené výlučně na subjektivní vůli podnikatele¹⁰. Stejně jako jednání spotřebitele nepředstavuje rozhodující kritérium pro založení příslušnosti, není jím ani konečný záměr prodejce nebo poskytovatele služby. Soudní dvůr místo toho zvolil formulaci demonstrativního seznamu objektivních kritérií, která mohou poskytnout dostatečné indicie k tomu, aby soud mohl konstatovat, že činnost byla zaměřena na stát bydliště spotřebitele¹¹.

19. Je třeba nadto zdůraznit, že tato kritéria jsou orientační a je věcí vnitrostátního soudu přezkoumat cíle a účinky obchodní strategie používané prodejcem nebo poskytovatelem služby¹². Soudní dvůr dosud odolával tomu, změnit některé z těchto kritérií na podmínku nebo rozhodující kritérium. Potvrdil to v souvislosti se smlouvami uzavíranými na dálku, které podle rozsudku Mühlleitner nepředstavují podstatnou podmínku založení příslušnosti. Rovněž však vyloučil, že pouhá přístupnost na internetu by mohla být kritériem určujícím, že činnost je zaměřena na jiný členský stát. Pouhá přístupnost není sama o sobě rozhodující, je třeba zohlednit skutečný obsah internetové stránky, a to vždy v souvislosti s ostatními kritérii, která mohou objektivně určit specifický účel nebo účely podnikatelské nebo podnikatelské nabídky¹³.

20. Konečně, což je důležité zdůraznit v této fázi, jak nařízení č. 44/2001, tak judikatura Soudního dvora zdůrazňují význam toho, aby kritéria příslušnosti byla předvídatelná. Jedenáctý bod odůvodnění nařízení uvádí, že „[p]ravidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného“, takže v případech výjimek musí kritéria poskytovat vysoký stupeň právní jistoty, jak Soudní dvůr potvrdil při několika příležitostech¹⁴.

21. Přistoupím-li nyní k otázce, zda existuje podmínka založená na existenci příčinné souvislosti mezi podnikatelskou nebo profesionální činností zaměřenou na stát bydliště spotřebitele a rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu, s ohledem na současný stav judikatury mohu již nyní uvést, že takovou podmínku lze stěží odvodit ať již ze znění čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, nebo z cílů tohoto nařízení či přípravných prací k němu.

22. Co se týče znění ustanovení, Soudní dvůr zdůraznil, jak jsem právě uvedl, nezbytnost posoudit splnění podmínek uvedených v citovaném čl. 15 odst. 1 písm. c), jakož i jejich dostatečnost k založení zvláštní příslušnosti. Doplnění *implicitní a dodatečné* podmínky, založené nadto na chování spotřebitele, by znamenalo pracný výklad vyžadující solidní odůvodnění. A jak vysvětlím dále, takové odůvodnění nevyplývá ani z cílů sledovaných unijním zákonodárcem.

7 — Výše uvedený rozsudek Pammer a Hotel Alpenhof, bod 55; výše uvedený rozsudek Mühlleitner, bod 28.

8 — Výše uvedený rozsudek Pammer a Hotel Alpenhof, bod 60; výše uvedený rozsudek Mühlleitner, bod 39.

9 — Výše uvedený rozsudek Pammer a Hotel Alpenhof, bod 56; výše uvedený rozsudek Mühlleitner, bod 38.

10 — Výše uvedený rozsudek Pammer a Hotel Alpenhof, bod 80.

11 — Výše uvedený rozsudek Pammer a Hotel Alpenhof, body 81 až 93.

12 — Tamtéž.

13 — Výše uvedený rozsudek Pammer a Hotel Alpenhof, body 75 a 76; výše uvedený rozsudek Mühlleitner, bod 44.

14 — Viz mimo jiné rozsudky ze dne 12. května 2011, BVG, C-144/10, Sb. rozh. s. I-3961, bod 33, a ze dne 25. října 2011, eDate a Martinez a Martinez (spojené věci C-509/10 a 161/10, Sb. rozh. s. I-10269, bod 50).

23. Článek 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 neusiluje o změnu obecného pravidla příslušnosti podle bydliště žalovaného, nýbrž o vyvážení, na úrovni mezinárodní příslušnosti, v zásadě nerovného smluvního vztahu¹⁵. Za tímto účelem zákonodárce zavedl pravidlo založené na výlučném splnění tří podmínek, z nichž všechny jsou ze strany prodejce nebo poskytovatele služby předvídatelné (existence podnikatelské nebo profesionální činnosti; činnost zaměřená na stát nebo státy bydliště spotřebitele; smlouva spadající do rámce uvedených činností). Právě proto, že podmínky jsou taxativně vymezeny, musí být kritéria pro určení činnosti zaměřené na jiný stát založena na více faktorech, aniž se některý z nich uplatní jako rozhodující kritérium. Jinak řečeno: zákonodárce taxativně vyjmenoval podmínky, které nutně musí být splněny k založení příslušnosti, ale poté přiznal soudům určitý prostor k výkladu, zejména pokud jde o činnosti inzerované na internetu.

24. Výše uvedené by mělo stačit k učinění závěru, ve shodě s Francouzskou republikou a Komisí, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 nevyžaduje splnění „nepsané“ podmínky založené na příčinné souvislosti mezi činností a rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu. Taková podmínka by způsobila značnou nerovnováhu v již tak citlivém vyvážení provedeném unijním zákonodárcem, jakož i změnu ve výkladu uvedeného ustanovení dosud zastávaném Soudním dvorem¹⁶.

25. Jak Komise zdůraznila na jednání, taková podmínka týkající se příčinné souvislosti by navíc způsobovala důkazní problémy. Pokud stačí, aby spotřebitel tvrdil, že jeho rozhodnutí uzavřít smlouvu bylo založeno na konzultaci internetové stránky, vedle telefonátu do provozovny, stačí pouhé tvrzení spotřebitele, nebo musí spotřebitel prokázat, že k takové konzultaci došlo? V prvním případě by o příslušnosti rozhodoval spotřebitel, kterému stačí pouze tvrdit, že jeho rozhodnutí uzavřít smlouvu bylo motivováno činností podnikatele. V druhém případě by mohlo jít o *probatio diabolica*, které by vedlo k tomu, že zvláštní příslušnost podle článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001 by byla neúčinná¹⁷.

26. Jinou otázkou, která však s předchozí otázkou souvisí, je, zda je taková příčinná souvislost bez významu, což není. Třebaže totiž příčinná souvislost není podmínkou, nic nevylučuje, že může sloužit jako *indicie*, kterou soud může posoudit při určení, zda je činnost skutečně zaměřena na daný stát. Jak vysvětlím dále, jedná se navíc o kvalifikovanou indicii, jelikož pokud je dána v konkrétním případě, jde o rozhodující prvek posouzení pro založení zvláštní příslušnosti ve spotřebitelských věcech.

27. Jestliže byla činnost skutečně zaměřena na jiný členský stát, tato příčinná souvislost zpravidla existuje, bez ohledu na větší či menší potíže s jejím prokazováním. Problémem v projednávaném případě je, že se považuje za prokázané, jak vyplývá z popisu skutkových okolností, že tato příčinná souvislost neexistovala.

28. Ve svém nedávném stanovisku ve věci Mühlleitner jsem měl příležitost –nikoliv s ohledem na příčinnou souvislost, ale na případnou podmínku předchozího uzavření smlouvy na dálku – uvést, že „poukaz na skutečnost, že smlouva byla uzavřena na dálku“ – v rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof – „má sloužit ke zdůraznění významu přípravných činností prostřednictvím internetu před uzavřením smlouvy, které samy vycházejí z informací zaměřených prostřednictvím internetu na území, kde má spotřebitel své bydliště“¹⁸.

15 — V tomto ohledu viz Magnus, U. a Mankowski, P. *European Commentaries on Private International Law*, Brussels I Regulation, 2. vyd., Sellier, Mnichov, 2012, s. 546 a násl.; De Clavière, B. „Confirmation de la protection du consommateur actif par les règles de compétence spéciales issues du règlement 44/2001“, *Revue Lamy droit des affaires* 2012 č. 77, s. 48 a násl.; De Miguel Asensio, P., *Derecho Privado de Internet*, 4. vyd., 2011, s. 963 a násl.; Tassone, S. „Il regolamento Bruxelles I e l'interpretazione del suo ambito di applicazione: un altro passo della Corte di giustizia sul cammino della tutela dei diritti del consumatore“. *Giurisprudenza di merito* 2013, s. 104 a násl. a Brkan, M. „Arrêt Mühlleitner: vers une protection renforcée des consommateurs dans l'U. E.“, *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, s. 113 a násl.

16 — K témuž závěru dospěli Soriano, M. a Garcimartín, F., *Derecho Procesal Civil Internacional. Litigación internacional*, Civitas, 2. vyd., 2007, s. 171. V souvislosti s článkem 13 Bruselské úmluvy dospěl k témuž závěru i generální advokát Darmon, třebaže v případě, kdy informačním prostředkem nebyl internet, ale tradiční způsob reklamy. Viz stanovisko generálního advokáta ve věci Shearson Lehman Hutton (rozsudek ze dne 19. ledna 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, Recueil, s. I-139), body 82 až 85.

17 — K problému dokazování dodatečné a nepsané podmínky příčinné souvislosti viz Leibler, S. a Müller, M., „Keine internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte bei Maklertätigkeit eines griechischen Rechtsanwalts“, *EuZW* 2009, s. 29.

18 — Stanovisko přednesené ve věci Mühlleitner, bod 38.

29. Tímto konstatováním jsem chtěl především zdůraznit význam, který může mít existence „přípravných činností [...] před uzavřením smlouvy“, které, aniž by šlo o nezbytnou podmínku, jsou zpravidla důsledkem „informací zaměřených prostřednictvím internetu na území, kde má spotřebitel své bydliště“. Zároveň jsem se snažil vyjádřit, že informace zaměřené prostřednictvím internetu vedou ne-li ke smlouvě, tak k přípravným činnostem k ní.

30. Jinými slovy, uvedeným konstatováním jsem nechtěl říci, že přípravné činnosti před uzavřením smlouvy nebo předchozí uzavření smlouvy jsou dodatečnými podmínkami založení zvláštní příslušnosti, a neřekl jsem ani, že takovou podmínkou je příčinná souvislost. Poukázal jsem však na zvláštní význam, a v konečném důsledku i sílu, indicií takové povahy.

31. Z praktického hlediska existence přípravných činností před uzavřením smlouvy, stejně jako případná existence prokázané příčinné souvislosti, aniž jde o implicitní podmínku, která by doplňovala podmínky výslovně stanovené v čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, výrazně usnadňuje práci vnitrostátního soudu při určení, zda je daná hospodářská činnost zaměřena na určitý členský stát. V opačném smyslu, ovšem jako logický důsledek, neexistence této okolnosti úlohu vnitrostátního soudu ve stejné míře ztěžuje, protože tento soud musí neexistenci této okolnosti zpravidla vyvážit existencí jiné či jiných okolností stejně vyjadřujících, že daná činnost byla zaměřena na předmětný členský stát.

32. Toto je ostatně cíl, z něhož vychází společné prohlášení Rady a Komise k článkům 15 a 73 nařízení č. 44/2001. Jak je známo, toto prohlášení nehovoří o příčinné souvislosti, ale hovoří o významu, který mají určité indicie, jako je skutečnost, že smlouva byla uzavřena na dálku¹⁹. Tato zmínka je uvedena jako příklad a při rozhodování o tom, zda je činnost „zaměřena“ na jiný členský stát, nelze vyloučit – ba právě naopak – existenci jiných indicií, včetně obzvláště kvalifikovaných indicií.

33. V tomto smyslu mám za to, že skutkový stav v projednávané věci svědčí o existenci možné okolnosti, která, vzhledem ke své výmluvnosti, může po náležitém posouzení vnitrostátním soudem vyvážit jak neexistenci smlouvy na dálku, tak neexistenci přípravných prací před uzavřením smlouvy, jakož i chybějící příčinnou souvislost mezi konkrétní obchodní strategií a uzavřením smlouvy.

34. Prodejna V. Sabranovice se totiž podle všeho nachází ve francouzské obci, která je součástí městské oblasti úzce propojené s centrem města Saarbrücken. Jak uvedl zástupce L. Emrek na jednání, obyvatelé obce Spicheren, stejně jako obyvatelé města Saarbrücken, žijí v prakticky společném prostoru, kde v důsledku urbanistického rozvoje obou obcí došlo k jejich propojení natolik, že v některých oblastech souvislá zástavba nerespektuje hranice mezi oběma zeměmi.

35. Za takových okolností skutečnost, že podnikatel nabízí zboží nebo služby v jedné z těchto obcí by vzhledem k samotnému prostorovému umístění činnosti mohla odpovídat nabídce zaměřené nevyhnutelně na jiný členský stát, konkrétně na sousední členský stát, jehož obce jsou součástí rozsáhlé městské oblasti a vytvářejí tak souměstí²⁰. Tím chci říci, že někdy v důsledku specifické okolnosti, že dva členské státy splývají v jedné městské oblasti, jsou činnosti všech hospodářských

19 — Je třeba poukázat na to, že francouzská verze prohlášení hovoří o této okolnosti jako o nutné podmínce („*encore faut-il que ce site Internet invite à la conclusion de contrats à distance et qu'un contrat ait effectivement été conclu à distance*“, kurziva doplněna), zatímco anglická verze ji zmiňuje pouze jako skutečnost, která má být zvažena („*although a factor will be that this Internet site solicits the conclusion of distance contracts and that a contract has actually been concluded at a distance*“, kurziva doplněna). Belgická vláda trvala na tom, aby Soudní dvůr vycházel z francouzské verze, z níž vyvozuje různé závěry, týkající se jak podmínky příčinné souvislosti, tak podmínky, aby smlouva byla uzavřena na dálku. Jak jsem však již uvedl ve stanovisku ve věci Mühleitner, mám za to, že společné prohlášení nelze, přinejmenším v tomto konkrétním bodě, považovat za rozhodující, bez ohledu na to, že nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Úř. věst. L 177, s. 6) na něj výslovně odkazuje. K témuž závěru podle všeho dospěl Soudní dvůr v rozsudku Mühleitner, když při výkladu čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 k uvedenému bodu společného prohlášení nepřihlížel.

20 — Zoido, F. a kol, *Diccionario de Urbanismo. Geografía Urbana y Ordenación del Territorio*, Cátedra, 2013, s. 37 a 106.

subjektů přirozeně a spontánně zaměřeny nejen na obyvatele státu, kde sídlí prodejce nebo poskytovatel služby, ale rovněž na obyvatele sousedního státu. V zeměpisné oblasti, kde k překročení hranice dojde často bez povšimnutí, lze stěžít tvrdit, že činnost obchodníků v této oblasti není „zaměřena“ na část tohoto souměstí nacházející se v sousedním členském státě.

36. Podobný závěr neznamena nepřiměřenou zátěž pro prodejce nebo podnikatele, jelikož jde o hospodářský subjekt působící na *jednom* městském území, bez ohledu na to, že je tvořeno dvěma členskými státy. Je velmi pravděpodobné, že prodejce nebo podnikatel mluví jazykem sousedního státu, i když je tento jazyk odlišný. V projednávaném případě sice mezi oběma členskými státy existuje jazykový rozdíl, ovšem nezdá se, že by to bránilo tomu, aby V. Sabranovic, jak je uvedeno ve spisu, poskytl svým zákazníkům prostřednictvím své internetové stránky německé mobilní telefonní číslo, což nasvědčuje tomu, že s německy hovořícími zákazníky, z nichž většina pravděpodobně bydlí v Saarbrückenu, komunikuje německy.

37. Mám rovněž za to, že v případě souměstí, o které jde zřejmě v této věci, riziko, že prodejce nebo poskytovatel služby bude žalován u soudů sousedního státu, nepředstavuje nepřiměřenou zátěž, která by odrazovala od takové podnikatelské činnosti, jako je činnost V. Sabranovice. Lze mít dokonce za to, že zvláštní příslušnost podle článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001 působí jako podnět k tomu, aby spotřebitelé z jedné obce uzavírali smlouvy s podnikateli z městské oblasti, jelikož mají zaručenu možnost vybrat si mezi soudy stanovenými v článku 16 nařízení č. 44/2001.

38. V konečném důsledku, příslušnost vyplývající z takové situace, jaká byla popsána výše, nemůže být pro obchodníka nebo podnikatele rozhodně nepředvídatelná. Jak jsem dříve uvedl, tento obchodník nebo podnikatel, působící na území, jež je specifickým způsobem začleněno do celku tvořeného dvěma členskými státy, si musí být plně vědom toho, že významná část, či dokonce většina jeho zákazníků může mít bydliště v sousedním členském státě.

39. V souhrnu se proto především domnívám, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje existenci příčinné souvislosti mezi podnikatelskou nebo profesionální činností zaměřenou na stát bydliště spotřebitele a rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu.

40. Tato příčinná souvislost má však povahu kvalifikované indicie při ověřování, zda je podnikatelská činnost zaměřena na určitý členský stát. Pro účely určení, že je podnikatelská činnost zaměřena na jiný členský stát, je třeba prokázatou neexistenci takové kvalifikované indicie, jako je příčinná souvislost, zpravidla vyvážit existencí jiné či jiných indicí podobné síly.

41. Konečně, mám za to, že při výkladu čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 je relevantní okolnost, že podnikatelská nebo profesionální činnost je vykonávána v situaci souměstí, náležitě posouzené vnitrostátním soudem. Tento prostorový kontext může představovat kvalifikovanou indicii činnosti zaměřené na určitý členský stát.

VI – Závěry

42. S ohledem na výše uvedené argumenty navrhuji Soudnímu dvoru, aby na žádost Landgericht Saarbrücken o předběžné otázce odpověděl takto:

„1) Článek 15 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje, jako implicitní podmínku doplňující podmínky výslovně stanovené tímto ustanovením, existenci příčinné souvislosti mezi podnikatelskou nebo profesionální

činností zaměřenou na členský stát bydliště spotřebitele a rozhodnutím spotřebitele uzavřít smlouvu. Tato příčinná souvislost má však povahu kvalifikované indicie při ověřování, zda je podnikatelská činnost zaměřena na určitý členský stát.

- 2) Pro účely určení, že je podnikatelská činnost zaměřena na jiný členský stát, je třeba prokázatou neexistenci takové kvalifikované indicie, jako je příčinná souvislost, zpravidla vyvážit existencí jiné či jiných indicií podobné síly. Situace souměstí, náležitě posouzená vnitrostátním soudem, může představovat kvalifikovanou indicii činnosti zaměřené na určitý členský stát.“